

הנושא אשה לשם ממון....

ובדורות הללו אשר הכלה נותנת לחתן הוא דבר הגורם כמה רעות,
 כי 'באו כמה בני אדם ולא תשיג ידם להשיא בנותיהם ובהז' ימעטו
 וישוחו, וישאו למי שאינו הגון להם וכו' (ר' יונה ח"י שרה)

תשע"ב

דברי רבנו יונה

היוצא מכאן הנ"ל לדברי רבנו יונה
דרישה כספית מאת האב אורט
כמה רצות וא"כ האחריות מוטלת
על הצושה כן!!! ופנוס
לכך מרחותינו הפוסקים הבית
יוסף והרא"א נאמר שהמחון
שהוא לוקח מאתו את האב אינו
מחון של יוסר!!! (ואין מהצ' 1)

ומה שנמצא בדברי הח"מ ליישב דברי
הרמ"א שברישא² כתב שאינו מיקרי לשום
ממון באינה פסולה, ועכשיו קוראו נושא לשם
ממון, שכאן איירי בעיגון, לכן מיקרי לשם

² ובעיקר דברי ריב"ש אלו צריך להאריך טובא שדבריו
קאי על דברי הגמ' בעשרה יוחסין (קידושין ע.) וכדמשמע
שם ברש"י אולם יל"ע שבמדרשים הרבים שדברים אלו
מובאים וגם נלמדים מפסוקים אחרים חלקם בוודאי לא
איירי בפסולים ולכן נראה שהפגם שם אחר ובעיקר
כוונתי לאליהו זוטא פ"ג ובילקוט כי תצא מהדבור שלשה
וכו' שהקוראן בעין יראה שענינם כדרך בדרך שאדם
מודד וכו'.. וגם הראיה מבני עלי לא ראיתי מפרשים
שמצאו שנשאו פסולות אלא לא ראיות. וגם שחלק
מהפסוקים שם ודאי לא בפסולים וגם מובא כחדא עם
הנושא לש"ש ושהוא הצד "ההפכי!", ומה שמובא שם גם
הפסוק בגדו זה רק ראיה מאותו רעיון, וגם דברי המדרש
בארבע פרוטות לא שייך דברי הריב"ש. ועוד עיין בד"א
זוטא כגירסת הגר"א הלימוד מחלק השני של הפסוק
בגדו ולפ"ז צ"ע בדברי הרש"י והריב"ש, ועוד שהרי בכל
זה הקשו רבים מה התוספת בחומרתו בלשם ממון
לאשה פסולה שהגמ' דברה כבר בתוצאתם החמורה,
ועיין ברמב"ן בספרו דעת הקדושה פ"ה שוודאי פליג, וכן
ברבנו בחיי בראשית כ"ד ובספרו כד הקמח בפ' חתן
בביהכ"נ [ועיין מהר"ל קידושין ח"א ובערוך לנר נדה ע כל
בו קי"ח ספר השם ע"ה וכן עמק דבר שאילתות וארא
שדעתו שהשאילתות לא כדעת הריב"ש וכן ראיתי בספר
דברי מנחם ז' עוד כמה ראיות יפות לזה שלא כדעת
הריב"ש ונראה עינינו כאהבה התלויה בדבר עיין בזה
באבות ה' ברבנו עובדיה וברמב"ם ובמאירי] ויעיין שם
במדרשים הרבים באורך ובעומק שכל הנכתב כאן
בקיצור.

עמוד 1 מתוך 16

פ"י המיוחס לר' יונה על התורה: סוף
פרשת חיי שרה וז"ל אבל הכלה וקרוביה
לא מצאנו בתורה ולא בדת שיתנו דבר
לחתן, והנה יעקב עבד ברחל, ואפילו בעת
הצרות שנהרגו רוב האנשים והוצרכו למה
שאמר הכתוב (ישעיה ד' א') והחזיקו וכו' כל
מה שהפליגו לומר הוא לחמנו.. ושמלתנו
נלבש. ואפילו בימי המשנה שעשו תקנה
בבנות שימצאו קופצין, לא תקנו אלא עישור
נכסי הקרקעות לבד [דברים שבעין^{הוספת}
^{המעתיק}]. (ועיין בהמשך בד"ז בדברי הרא"ש
והמרדכי המובאים בח"מ) **ובדורות הללו אשר
הכלה נותנת לחתן הוא דבר הגורם כמה
רעות, כי יבאו כמה בני אדם ולא תשיג ידם
להשיא בנותיהם ובזה ימעטו וישוחו, וישאו
למי שאינו הגון להם וכו' עכ"ל ע"ש...**

מורי האומה בהלכה

ב"י אה"ע סי' ס"ו ומובא ברמ"א סי' ב' וז"ל
ומי שפסקו לו ממון הרבה לשדוכין וחזרו
בהם, לא יעגן כלתו משום זה ולא יתקוטט
בעבור נכסי אשתו, ומי שעושה כן אינו
**מצליח ואין זיווגו עולה יפה, "כי הממון
שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של
יושר"**¹, וכל העושה כן מקרי נושא אשה
לשם ממון, אלא כל מה שיתן לו חמיו וחמותו
יקח בעין טובה "ואז יצליחו" עכ"ל.

¹ כדי אולי לעמוד על משמעות משפט זה יש לעיין
בצוואתו של הח"י אדם בהקדמה וז"ל שכל ממון שאינו
של יוסר הוא מהשפעת הס"מ וכת דיליה (ר"ל ס"מ הוא
שרו של עשיו) וא"כ דומה לע"ז ובא זה ומאבד את זה
וכו', (ז"א גם את הממון הכשר)

בלשון זה יש גם להביא לשון הרמב"ם הלכות אישות פרק כ' ז"ל **צוו חכמים שיתן אדם מ"נכסיו" "מעט" לבתו כדי שתנשא בו**, ע"ש בהמשך, ואולי גם כוונתו לדברי הרא"ש והמרדכי המובאים בחלקת מחוקק סימן קיג ס"ק ה' ז"ל ובמרדכי וברא"ש הביאו תשובת גאון **שראוי לנדות מי שמרבה ליתן לנדן בתו** עכ"ל. וע"ש ברמ"א, וזה משום אעבורי אחסנתא (ויל"ע היכי שאף אינו מנכסיו אלא מחובות ובדרך הטבע גם לא יהיו לו לכסותם ויתכן שהם יוטלו אולי לא רק על הבנים...אמנם אין עבורי אחסנתא בעין! אבל נראה ברור שהאיסור חמור הרבה (מכך)

*נוסף לנו מאותו דאון האובא
כרא"ש ובמרדכי שראוי לנדות
המרבית ליתן נדן לבתו !!! וצוד
שאר לשונות המתנדבית לזה
כראשונים...*

*וצוד נוסף לנו שפדעת רבנו
הכ"א (שפצנין זמן ק"ש
דאורייתא סמכין ע"פ וודאי)
הנושא אשה עם "אילה שהוא"
תנאי דרישה ממוני"ט הוא הנושא
אשה לפי ממוני המוזכר בתלמוד
עם כל מדרשותיו וקללותיו !!!*

לעולם ימכור אדם כל...

⁵פסחים מט. : בשלש ברייתות מוזכר לעולם ימכור אדם כל מה "שיש לו" על ישא "בת" ת"ח [וק"ו שלא ידרוש כדי "לא" לקבל בת

⁵ אין לטעות! גם אם יהיה חיוב לתת כל ממונו להשיא בתו לת"ח [נראה בזה בהמשך] זה אינו נוגע לצד היתר מצד הנושא אשה לשם ממונו, (וכדבארנו ואף לריב"ש רק בנותנין לו ממונו "ברצון טוב" כדאיתא התם בח"מ ובקש"ע) בעיקר שלא בית ולא פרנסה מחוב האשה אלא להיפך כדלקמן, אלא בהיפוך בהשגת בת ת"ח שם אם חייב לתת אפי' לא כל ממונו וודאי יצטרך לפחות במניעת רווח בשביל לקבל בת [יותר] ת"ח...

עמוד 2 מתוך 16

ממון³ [ועיין בהערה!] ועיין בבאור הגר"א בדעת האור"ח שחולק, וס"ל שגם בלי עיגון מיחשב לשם ממון, בדייקו סוף דבריו "אלא" כל מה וכו' ושלא כדברי הח"מ אלא: ז"ל ⁴דאם הי' לוקחה "בלא"ה" אע"ג דלוקח ממון ג"כ אין נקרא נושא כו' ז"ש אלא כו', עכ"ל. ונראה! שאף אם אמנם אינו מיקרי נושא אשה וכו' לחולקים על הגר"א אבל לכו"ע לדעת הרמ"א "אינו ממון של יושר" וכדברי הא"ח בראייתו מהרוצה שיתקיימו וכו'.. שהרי שם הגמ' אינו מיירי בעיגון או בקטטה, ויעוין בלבוש תלמיד הרמ"א בתוספת דבריו על רבו אבן העזר סימן ב סעיף יא ז"ל שלא מצינו בשום מקום שישא אדם אשה בשביל הנדוניא, **אדרבה** זהו נקרא נושא אשה לשום ממון, (ועיין בריש חופת חתנים שקראם משנים במצווה האלוקית), ועוד יש לצטט את המקור שהוא הא"ח המביא בשם הראב"ד ז"ל כתב הראב"ד ז"ל **נהגו שלא ליתן אדם ממון גדול [לבתו]** עכ"ל וזה קודם דאיירי בקטטה. [וגם עיין בהע'3] וכיון שאיירי

2

³ וע"ש שהוסיף בלשונו ב"אינו" מעגן אם נותנין לו ממון "ברצון טוב" (אמנם הכניסו בסוגריים כנראה מפשטותו ולכאורה לא בעיקר החילוק שדן בו, אבל מהדו"ד נראה שהוא פרט מחייב) וכן הוא לשון הקצש"ע. וגם שבעיקוב נישואין בגלל ממון גם קרא לזה [הראב"ד והא"ח בל" במהרה...] לשם ממון וא"כ צ"ע מה הקובע ללשם ממון שהדי קשהבין את הקשר של עיגון ללשם ממון, והנראה שבכל שיש בו נגיעה לממון ולכך עושה "איסור" יקרא לשם ממון [והדוגמא העיקרית באשה פסולה אבל למד מכאן לכל איסור] וגם זה לשון הא"ח **ורבים נכשלים..** ועליהם נאמר כל הנושא.. ובודאי לא באשה פסולה מיירי אלא באיחור הנישואין או עיגון הכלה או קטטה וזה הלשון קפיד ומתקוטט. א"כ נראה גם בהשחתה לחותן ומשפ' או הורים... וק"ו בגורם בעיגון לכלל בנות ישראל כדברי הר"י!.. ודוק. ולענ"ד הדברים מוכרחים שהרי הסתירה בדברי הרמ"א מאד חמורה שהוא באותו סעיף ובסופו אף איירי אף לאחר השידוכין וא"כ לא נשאה לשם כך.. אלא גלוי בעלמא וקרא לכך הנושא לשם ממון... ואין זוגם יעלה יפה.. אבל נראה שלפי דברנו מבואר היטב. ע"כ בקיצור ותן לחכם..

⁴ והדברים מבהילים לדעת הגר"א שכל נטיה אחר הממון מביא לאין זוגו עולה יפה ובנים אינם מהוגנים ממנום אבד! לו הגר"א היה ממליץ לא לישא בתאריך מסוים או שם מסוים אפי' רק ליותר מועיל כמה היו חוששים לדבריו ובכאן חשש לכשל בכל מטרת הנישואים....

ת"ח אלא בת בעל אמצעים] וברייתא אחת מתוכם כתוב שניהם בת ת"ח ו"בתו לת"ח" ⁶ ושם משום ענבי הגפן וצ"ל שגם הבת כנראה בת ת"ח, ויעויין ברמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כ"א הלכה ל"ב וז"ל לא ישא אדם בת עמי הארץ שאם מת או גולה בניו עמי הארץ יהיו, שאין אמן יודעת כתר התורה, ולא ישיא בתו לעם הארץ שכל הנותן בתו לעם הארץ כמי שכפתה ונתנה לפני הארי מכה ובוועל ואין לו בושת פנים, ולעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם שאם מת או גולה בניו תלמידי חכמים, וכן ישיא בתו לתלמיד חכם שאין דבר מגונה ולא מריבה בביתו של תלמיד חכם עכ"ל. הלומד ומדקדק בדברי הרמב"ם יראה (כדברי הגמ' ולא כדאפשר לטעות בדעת הטור) התקלה שבניו לא יהיו ת"ח אם מת או יגלה רק אם יקח בת ע"ה לא להיפך (בבתו לת"ח) וזה נראה גם פשוט שאם האשה תמות מי יודע מי יגדלם.. ולא נכתב הטעם בבתו לע"ה משום שאין בניהם ת"ח [ויל"ע טעם בזה ואולי שלה אין חובה בזה או שמימלא לא הוא יגדלם] ולא משום שחתנו לא יביא את הכבוד המצופה, "אלא" כל עיקר הענין בבתו לת"ח שהוא במעלת המידות כדברי הרמב"ם שאין דבר מגונה בביתו ואין מריבה וכו'. וזה הוא דברי הגמ' ע"ש בע"ה ש"אין לו בושת פנים", ולפ"ז צריך לדון היכן מקומו של הדורש דירה בטעם הדבר מגונה.. ובעיקר ממי שאין לו... [ונדון בזה עוד בהמשך], וצריך לומר שימכור כל אשר לו [שלא ברור אם גם קאי בבתו לת"ח!] לא כתוב לאיזה צורך כמו שברור שאין הכוונה לצרכים שאינם חיוניים כלל ויתכן שרק להלבישה וכדו' [שהרי לא בית ולא פרנסה מחוב האשה אלא האיש כמבואר

ברמב"ם דעות ה' י"א וא"כ כך וודאי נהגו בזמנם ⁷ א"כ קשה לומר שע"ז קאי הגמ' ומדובר בת"ח שאין לו אף את זה כדוג' מצאנו בכתובות סז. וכמו שהביא ר' יונה מהנביא וגם תדע! שלא נכתב במעלתו שצריך להחזיקו ולפרנסו ומשום כך להוזיל עליו את כספו אלא שמידותיו תרומיות, ואין דבר מגונה ומריבה בביתו וזה הסיבה להוזיל מעותיו לזכות בחתן זה.. עוד עיין גם בטור וגם בשו"ע לא נכתב לא ימכור ולא כדומה.. אלא "לעולם ישתדל" ... והדברים ודאי מכוונים. ⁸ ונכון לעיין במאירי שם שכל הסוגיא בעם הארץ מתבארת היטב וגם בענייננו וחשיבות תיקון המידות ואצטט דבר קטן ומזה נלמד בנוגע גם לענייננו וז"ל ומ"מ בת כהן לישראל תלמיד חכם הדבר נאה ומתקבל "שהכהנים סתמם משתדלים בעסקי שמים ובעניני הוראה ובנותיהם יודעות בטיב תלמידי חכמים" ועל זה אמרו הרוצה להתעשר ידבק בזרעו של אהרן שהרי נאמר עליהם יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל וכבר אמר החכם "היושר הכנת העושר"

*היוצא מכף הנ"ל שחובת
ההשתדלות להשיא בתו לת"ח היא
משום טובתה לחייט מאושרים
ללא מריבה או דבר מאונה המצוי
והנדרש מת"ח, א"כ מה טיבו fe
המתקרא ת"ח שאפילו ניאא
ע"רק" אינו חלי ומרטיס כאמלול
משפחת חותנו ??? דיינו.. ואוד
שדרישותיו אולי מצדיק הרבה
מצבר לזה..*

⁷ ובודאי שהיום לא נהיגן כך דור דור ותחלואותיו דור דור ותרופותיו.. וזה מסור למורי הדור
⁸ וברמב"ם דעות ו' ב' גם משום ובו תדבק (מגמ' כתובות קיא): להדבק בת"ח וגם שם "גם בבת ת"ח" לרמב"ם וכתב הרמב"ם להדבק בת"ח משום "ללמוד ממעשיהם", ובענין זה לא מוזכר להוציא ממון על זה ודאי לא כל ממונו, ועיין רש"י שם בענין פרקמטיא.

⁶ ועדיין אין הכרח דקאי ימכור כל וכו' על בתו לת"ח גם כדברי הרמב"ם...ועוד שבסברא קשה להבין מה שייך ימכור כל.. בשביל להשיא לת"ח הרי לא חובת הבת להביא בית ופרנסה וא"כ איזה סחר מכר שייך בזה, אבל להיפך יותר מובן...ויש גם להשים לב שמותר למכור ס"ת לישא אשה ולא להשיא בתו..ודוק.

מרא דהשקפה בדורנו

הלא הוא ודאי מרן החזו"א וכה דבריו באגרתו [קובץ אגרות ח"א קסז] וז"ל אינו מובן לי היטב הדיקנות יתירה בדברים ש"הרחיקום רבותינו" ז"ל כמבואר ברמ"א אה"ע סי' ב' וסיים הרמ"א שכל מה שיתנו יקח בעין יפה ר"ל "בין רב למעט" ואז יצליח, והצלחה שמבטיח הרמ"א ודאי עדיף מהשתדלות, ובהיותי מורגל תחת השפעת דברי הרמ"א ז"ל לעצמי ולאחרים כבד עלי להבין דעת הדר"ג שליט"א בזה, והנני חותם וכו' עכ"ל [ההדגשות לא בגוף המכתב] ולכאורה מקופל בהנהגה זו אמונת חכמים מעבר לדין ונראה שאולי במקרה הוא ההשתדלות היתה במסגרת הדין ואפ"ה...ודו"ק⁹

*החזו"א מראה פן נוסף המחייב
מתוך אמנות חכמי קדמרי
הרמ"א שכתב שכל מה שיתנו יקח
בציון יפה ר"ל "בין רב למעט"
ואז יצליח! לו היא ההבטחה
המנצחת! לה נראה כדברי המאירי
"היושר הכנת העושר"*

עד כאן הנדון ב"יש לו" ואף באין עיכוב נישואין ובלי גרימת נזק עתידי לכלל, כדברי ר"י לעיל [ויתבאר בהמשך] ובזה הנדון, האם הדרך כלל מכוונת לדרכה של תורה בכשרות הממון ובצורת בנין הנישואין וסדרי החיים או לא... אבל בדורנו השאלה העומדת על הפרק היא לא רק בנדון זה אלא הרבה מעבר לכך.. והוא האם אין כאן מעשה שפיכות דמים לפרט ולכלל, ודרך להשחתה

⁹ אולי כאן המקום להוסיף סיפור המסופר על ר' חיים סולובייצ'יק המסופר ע"י י. מרק (בן דורו) בסיפורו במחיצתם.. עמ' 39 (בס' המתורגם) שר' חיים לאחר חתונתו לקח את נדונייתו והחזיר לבע"ח של חותנו שמשם לקח בהלוואה את רב נדונייתו והשאר חילק לעניים וכל זאת לדבריו משום החשש לנושא אשה משום ממון וכאן לכאורה נהג בסלסול רב ואולי גם משום שלא חסר לו כמבואר שם.

חמורה בכל קנה מידה, של הפרט ושל הכלל! והיפוך כל סדר הבניין.. שהרי רוב העולם החרדי בכלל, ועולם התורה בפרט, משופע בלע"נ במשפחות ברוכות ילדים, ובהוצאות העולם המתקדם של היום [חינוך, חשמל, מים, מיסים וכדו'], ורק בדרך נס מכלכלים משפחה כזו חודש בחודשו, ונמצא שרק מעט מאד מהם ימצאו אמידים, ומתוכם מיעוט מתאים לעולם התורה, ומתוכם מיעוט (אם יש) שאין ברוב ממונם שקיעה בחומריות היפך הנרצה והמועיל לבית של תורה, וא"כ הוא מיעוט שבמיעוט שבמיעוט עד למינימום ועוד הרוצה בת"ח...¹⁰ וע"ז הנזכר ימכור את כל אשר לו וא"כ ודאי לא דורש ממנו.. ועוד יש להוסיף שהרי בימינו כדי לחיות מעבר ל-לשרוד בד"כ יש לחצות הרבה הרים וגאיות וגם לחיות בהם! וד"ל...ועוד אם גם אם הבית עושה זאת וודאי מגדיל את הסיכוי לחיים בידיעה בכתרה של תורה! ועוד... למבין...¹¹

לא תרצח

וא"כ יראה איך היום המהלך בזה שהוא היפך הפכים מדרך התורה, שהוא בערך כך רח"ל: קם אב הבן לאחר התעריף שהוא או בנו או אחד מבעלי המוסד שבו בנו שוהה "התאימו" לערכו הרם! או סתם מקבלים עליהם חומרי מנהג המקום... פונים לאבי הבת שהרבה מהמקרים אפילו **ביודעם ומכירים היטב קאימנא** שמלבד חובות גדולות או קטנות אין בידו כלום, וכאן באה הזעקה שאולי מרוב עוצמת טונה אינה נשמעת, מאיפה צמחו ורבו כל כך הרבה **מדות מושחתות ורעות** כדי לתכנן את חיסול חייו של אותו איש העומד למולם... שהרי ידוע לכל בר דעת שאינו מדומיין

¹⁰ והרוצים לרדת מדרגת בת ת"ח המוזכרת שם עד לבת עסקני ציבור לצורך הממון ברצוני לדלג בברור מעלות בת בית זה במקרים רבים בדורנו.

¹¹ וראה עוד בסכנת המתחנך בעושר במו"נ ח"ג פ' ל"ט עמוד 4 מתוך 16

בזכיות פיס או הבטחות הקופות למיניהם וכדו' מה צריך להיות התוצאה של דרישה של סכום שגם אם תחלק לכל ימיו הנותרים (המובטחים לו?!?) חוץ מהוצאות שאר ילדיו העומדים להינשא אין לו כל אפשרות לקיימם, וזה באם מסיים כל חודש ביתרה, והוא **מיעוט שאינו מצוי**! מלבד תוצאה מאד מוכרת והוא דפים צבעונים בביהכ"נ על חובות מאות אלפי דולרים והתמוטטויות למיניהם וכלה או חתן המחכים לחתונתם... ועוד איך לאחר מיצוי כל אותם המדות רעות עד לתומם עולים על יצועם וישנים את שנתם באותו היום ומכאן והילך כל יום.. ולמחרת... קמים להכין את שמחתם הקרבה ובאה... גם בהצלחת חיסולו של אותו האיש ולא חלי ולא מרגיש.. [וזזה הגרוע מכל..] ואם הוא גם ת"ח (כראוי לרוצה לתת כל ממונו לישא בת ת"ח) אולי גם יזכו לשבירת הלוחות וסיכוי רב לסיום היותו ת"ח או הפיכתו ב"אונס?!!" לאיש שאינו עומד בדבורו או לווה רשע ולא ישלם¹² [עיין בהערה] ועוד...ועוד...

¹² ראיתי באיזה קונטרס חשוב שרצה להליץ טוב על המנהג ללוות באין לו ידיעה מאין יחזיר בדברים הכרחיים כנשואי הילדים (חוץ מה שיש לדון מהו ההכרח כי מה שהתאים לפני שלושים שנה לא בהכרח מתאים להיום כמו שגם לא נהגו כך לפני שמונים שנה ועוד... וגם ראינו בגדולי הראשונים והאחרונים שלא נהגו כן כמו שהארכנו בזה) בממכ"ת שכוונתו רק להליץ טוב בדיעבד.. שיש להאריך בזה טובא בראיות ברורות עד כמה הדבר מופקע. אבל במסגרת כתיבה זו רק אכתוב על עיקרי הבסיס שעליו ניסה להיתלות שנראה שאינו ולא כלום, וגם השמועות ש"התפרשו ע"י השומעים" כאילו היו גדולי תורה שרמזו לזה ודאי אינו, כי אינו אלא פירוש לשמועה ע"פ רצון השומע ואף בשמועה מוחלטת ע"פ רוב אינו מוסמך, [וגם כל פרט גורם שינוי] ובדידי הווה עובדא שהגיע לידי בעל השמועה בענין זה וסיפר המעשה כהווייתו והדברים שנאמרו אינם אלא ההפך הגמור... וגם שהביא בעה"ק עצמו גם מעשים הפוכים!.. א"כ בקיצור נמרץ אומר על מה שתלה ראייתו מדברי הסמ"ע האמורים על דברי השו"ע שהם דברי הרמב"ם בהלכות מלוה ולוה פ"א ה"ג וז"ל וכן אסור ללוה ליקח הלואה ולהוציאה שלא לצורך ולאבדה עד שלא ימצא בעל חוב מאין יגבה אע"פ שהמלוה עשיר גדול, ועושה זה רשע הוא שנאמר לוה רשע ולא ישלם וצו חכמים יהי ממון חברך חביב עליך כשליך. ובשו"ע חו"מ הלכות גביית מלוה סימן צז סעיף ד אסור ללוה לקחת הלואה ולהוציאה שלא לצורך ולאבדה עד שלא ימצא המלוה ממה לגבות חובו, ואם עושה כן נקרא רשע. ובסמ"ע שם

הרי כל בר בי רב שקורא **חומש** בראשית מכיר שהעיקר בלימודינו באריכות בפרשות

ולהוציאה שלא לצורך ולאבדה כו'. פירוש, אפילו אין כונתו דהלוה לאבדה בידיים, אלא כל מי שמוציא "שלא לצורך גדול" מיקרי לאבדה, שאיבדה מהמלוה, וק"ל עכ"ל והמחבר הנ"ל דייק מדברי הסמ"ע שלא לצורך גדול אבל צורך גדול יהיה מותר אף אם לא יודע מהיכן יחזיר רח"ל מהאי דעתא מה השוני מגזלן לצורך גדול ומה שכתב שההיתר משום שאדעתא דהכי לבד שזה צריך זהירות מרובה מדיבורים אלו שהיום ראיתי שגונבים וגוזלים ומתחייבים ולא מקיימים והכל בסברת אדעתא דהכי! [או אגן סהדי] וד"ל.. וגם א"כ מה יענה למה מחתים ערבים ומה הערבים דעתא דהכי אית בהו שצרכים לשלם, [חוץ מחידוש נורא כזה שלא נמצא מימות הגמ' עד אחרוני האחרונים] **אלא דברי הרמב"ם פשוטים** שקאי שלקח והיה במחשבתו מאין יחזיר רק השאלה שהכסף בידו **מה רמת הסיכונים שמוטר לו** בממון חברו אף שנראה לו שיצליח ויהיה לו כדי להחזיר וע"ז כתב "יהי ממון חברך וכו'" ולכן נראה למה הרמב"ם נצרך לכתוב שהמלוה עשיר וכי זקוק הרמב"ם לכתוב שאסור לגנוב מעשיר אלא שמא תאמר שיקח סיכונים כמו שהמלוה העשיר יכול לקחת על עצמו לכן חידש חביב עליך כשליך!.. וכל דברי הסמ"ע אינו אלא חידוש לחומרא שהיה קשה לו על פי' המילה ו"לאבדה" וכי צריך לחדש על מאבד ממון בידיים שודאי לא אחראי להחזיר אלא שקאי על ההמשך שלא לצורך, שבלא צורך "גדול" חוסר זהירות זה יביא לאיבוד... ועוד יש להקשות לפי דברי בעל אותו קונטרס מה יאמר על המשך דברי השו"ע באותו סעיף וז"ל וכשהמלוה מכיר את הלוה שהוא בעל מדה זו, **מוטב שלא ללוותו** ממה שילוהו ויצטרך לנגשו אחר כך ויעבור בכל פעם משום לא תהיה לו כנושה. (שמות כב, כד) עכ"ל ולפי דבריו בצורך גדול המלוה יקבל עליו לא לדרוש, שאל"כ איך יפתר החשש שמא ישלם המלוה בלא תהיה לו כנושה!.. וגם מה שרצה להביא ראיה מהמשנה באבות שלוה רשע קאי על שעת ההלוואה חוץ שזה לא קשה מידי גם אם קאי על שעת ההלוואה ואין להאריך, ועוד עיין שם בפ' הרמב"ם על המשנה שקאי על ענין אחר לגמרי. ולנו אין אלא דבר הרבנו יונה המפורשים אבות פ"ב מ"ט וז"ל... **שבשעת הלואה היה לו לחשוב ולראות אם יוכל לפרעו כשיגיע זמן הפרעון. ואם לא יכיר בשלו כי יהיה בידו יכולת לא ילוה עתה משום דוחק שיהיה לו וידחוק השעה גם אם הוא צריך ההלוואה "הרבה מאד" וכו' ע"ש עוד..** [וגם הגמ' בחולין המובא שם אינו אלא המהירות הנצרכת וזה הלשון יריצנה... ואולי המעשה המובא שם על ראייה זו מדובר שלא ידע באיזה דרך ישלם אבל היה לו ערבויות ממוניות לכך וע"ז קאי הראיה ודוק..] ע"כ בקיצור נמרץ! מהנלע"ד. ונראה להוסיף עוד אף שנראה שאין צורך והוא לדוג' אדם הבא ללוות 50 ₪ ואפי' 1000 ₪ ואינו ידע מאין יחזיר, (וגם זה יכול להיות המקרה בגמ' בחולין) אפשר לומר שע"פ דרך הטבע יכול לעשות איזה עבודה או אפי' לחזר על הפתחים א"כ זה אפשרי, אבל הלוקח הלואה "המשלימה" את חובו לסך 1000000 ₪ ובוודאי גם פחות מכך בד"כ, (שהוא גם בלי ידיעת המלוה) הוא כלל לא לווה! הוא בשעת מעשה יכול להקרא גב...

אלו שלא כשאר פרשיות התורה הוא משום מעשה אבות סימן לבנים, אברהם שולח את אליעזר לחפש שידוך לבנו לבית "שיש בו ע"ז" שם הוא יחפש מדות טובות שהם "מושרשים במשפחה" והם יונחלו לבניו ולבני בניו וכך ביצחק לבנו יעקב... (ועיין עוד בכלי יקר ושם משמואל שם בשוני ע"ז שהוא בשכל, ומדות הם בשורש, ועוד שהתורה תחילתה חסד ואמצעיתא חסד וסופה חסד וכו') (מ"א בראשית י"ח)) ואותו אב הבת איזה מדות מצא כאן...האם זוהי כוונת הרמב"ם במשיא בתו לת"ח שאין דבר מגונה בביתו!.. ואין מריבה בביתו!.. בזה שדורש שבוודאי מגיע לו הכל ולצורך כך יש לאמלל את כל משפחת חותנו [וק"ו אם להוריו] ובאלו המידות ישתווה לאשתו ולא תהא מריבה בביתו...הלא הכל מופרך מתוכו... ועיין בהמשך עוד בזה.. וכאן המקום לצטט את הרמב"ם דעות פ"ו ה'ג' וז"ל מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר ואהבת לרעך כמוך לפיכך צריך לספר בשבחו "**ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממונו עצמו**" ורוצה בכבוד עצמו,¹³ והמתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא עכ"ל¹⁴ הדברים צריכים להרטיט כל מי שעניו פקוחות.. באיזה מציאות אנו חיים היום... וצריך אף לחשוש אם יש כלל חשיבה כזאת לתלמידים בצעירותם והרי יש כאן היפך הגמור של תיקון המדות שלכך נוצרנו...ובת"ח דברים אלו מובטחים שכך יתנהגו!... **ב"ר פרשה מד לא נתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות, ועיין רמב"ן דברים כב ו-ז וגם בהביאו דברי הרמב"ם בעניין זה ומסכם דבריו.. אבל כל מה שנצטוינו שיהיו בריותיו צרופות ומזוקקות בלא סיגי מחשבות רעות ומדות מגונות...** וכן כתב שם =**זזה דבר מוסכם בכל דברי**

¹³ עיין בהערה 16

¹⁴ לא תשנא את אחיך. הפך ואהבת לרעך והנה אלה המצות כולם נטועות בלב ובהשמרם ישבו בארץ כי על שנאת חנם חרב בית שני (אב"ע ויקרא י"ט י"ז)

רבותינו...= והדברים הידועים מהגר"א המובאים בתחילת הס' אבן שלמה א' א' וז"ל כל עבודת ה' תלוי בתיקון המידות... ובאות ב' עיקר חיות האדם הוא להתחזק בשבירת המידות. ואם לאו למה לו חיים. וע"ש עוד...ובפי' הגר"א מג"א פ"י ג' וז"ל והמדות טובות הן יותר מכולן כמ"ש שלא נכתבו המדות טובות בתורה כי הם כוללין כל התורה כמ"ש כל הכועס כאלו עובד ע"ז וכל המספר לה"ר ככופר בעיקר וכן כולם **ושלום** הוא כלל הכלי לכל המדות....והוא [מרדכי] השיג כל חלקי המעלות והם חמשה חכמה בינה דעת מע"ט מדות טובות **רחמן ותרן** וכיוצא מזה עכ"ד וא"כ **על מה תקוותנו...**¹⁵ [הנדון: בדרישה קיצונית זו, אבל כל דרישה שאינה אפשרית/הוגנת "ק"ו להורים" נחשב באותו קטגוריה..] ונביא את דברי הספרי הנוראים בענין זה ספרי דברים פרשת כי תצא פיסקא רלה....מיכן אתה אומר עבר אדם על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה חמורה עבר על ואהבת לרעך כמוך סופו לעבור על לא תקם ולא תטר ועל לא תשנא את אחיך בלבבך ועל ואהבת לרעך כמוך ועל וחי אחיך עמך עד שבא לידי שפיכות דמים לכך נאמר כי יקח איש אשה.[ושנאה]... ונראה שלא בכדי יש אבות דר"נ מאד דומה, אלא שקשר רב יש ביניהם, וגם לאמור לעיל שפי' אינה מהוגנת לאו דווקא פסולה אלא כפשוטו אינה מתאימה [לפחות בטעם הדברים הנזכרים שם!] אף אם יש גורמים "אחרים"! המתאימים לו, וז"ל

¹⁵ וכדאי לצטט כאן מעשה בהגרח"ע הנמצא בספר אגרות רח"ע ח"ג ע' ע"ג וז"ל....והיה מספר על שוחט שרב גדול אחד לא רצה לאכול משחיתתו, הגם שהיה שוחט מומחה ו"למדן", וכשבא לפניו השוחט ושאל מדוע לא אוכל הרב משחיתתו, ענהו אותו רב שהרי כתוב"זבחת לה' אלוקיך כאשר צויתך" ועל זה אמרו חז"ל מלמד שנצטווה משרע"ה על הלכות שחיטה, ומנין יודעים על השוחט שהוא מקיים "כאשר צויתך", זה רק אם רואים שהם "בעלי לב טוב מכניסי אורחים ורודפי צדקה וחסד, ואם ליבם פתוח לכל יהודי ויהודי" ואז כשהולך לשחוט הרי זה "כאשר צויתך" אבל אם השוחט "אכזר וקמצן" יתכן ששוחט מפני מזלו (אדום) [מאדים] וכו'...

אם למדת תורה הרבה אל תחזיק...

ולעצם המושג שהתלמיד פלוני "ערכו כך" ולפיכך מגיע לו כך!... והסיבות שכאילו הכוונה לאפשר לו להמשיך בלימודו ללא הפרעה זה ודאי נדחה מכמה טעמים א. מה השוני מבן לחתן, האם האב לבנו חיובו פחות מאב הבת לחתנו, לדאוג לתורת בנו? אלא להיפך עיין רמב"ם מת"ע י' ט"ז¹⁷ ב. אם איירי בבת ת"ח האם אביה נדחה מהצורב הצעיר ג. עוד לא נמצא לזה היתר של שפיכות דמים או לחיפוש דווקא לבת שגדלה בעומק הגשמיות שאינה בכתרה של תורה, מכל זה ברור שלא זה המכוון.. אלא דרישה לקבל את המגיע לי לפי ערכי.. וא"כ כמה נוראים הם דברי הרמב"ם בזה¹⁸ בפירושו למשנה מסכת אבות פרק ד' וז"ל ובאר ואמר שכל מי שיהנה בזה העולם בכבוד תורה שהוא כורת נפשו מחיי העולם הבא. [ועוד דברים חמורים עיין הלכות ת"ת פ"ג י' בחומר הנהנה מהתורה¹⁹] וכאן רח"ל אינו קרדום לחפור בו אלא ל"הרוג" בו²⁰ ויש עוד להאריך מהגורמים לזה ואין מגלים לע"ה..

¹⁷ לא אמנע לגלות כאב עמוק בראותי מודעה שהתפרסמה בתקופה האחרונה בענין פרויקט דיור חדש, ושם התנאים שהקנייה לא להשקעה אלא רק למגורים וכו' להוציא! (כך נכתב במודעה) לקנייה ל"בת" רווקה, ח"ו לא ל"בן" רווק (אפשרות זו לפחות לא מוזכרת) שהם כסדרי החיים לדעת הרמב"ם דעות פ"ה ה' י"א ע"ש ועוד ראיתי בדור עיקבתא דמשיחא זה באיזה קונטרס שו"ת באריכות בענין בחור מאורס האם כיון שעוד לא "נתנו" לו את הדירה האם יכול להתחתן לפי רמב"ם זה "היפך" הכתוב שם ליודע לקרוא!!!...

¹⁸ ובעצם הדבר אין כל חולק על הרמב"ם רק בפרטים היוצאים מזה ע"פ הרמב"ם ורק חלקו משום בדיעבד או משום "עת לעשות לה" ולא על עיקר הדבר ברוצה להנות מכבוד התורה ודוק שם..

¹⁹ ובפ"ה הרמב"ם פרק חלק סיום דברו בזה וז"ל הנה נתבאר זה הענין ונתברר שהוא מטרת המצות ויסוד אמונת חכמים, ולא יתעלם ממנו אלא סכל ופתי אשר כבר השחיתוהו הזיות הדעות השגעוניות והדמיונות הגרועות.

²⁰ ולכן נראה שדמי לע"מ לקנטר שהרי למה ע"מ לקנטר חמור מע"מ שיקראוני רבי ודאי לא מהחטא שבקנטור עמוד 7 מתוך 16

אבות דר"נ פרק כו רבי עקיבא אומר כל הנושא אשה שאינה מהוגנת לו עובר משום חמשה לאוין משום לא תקום (ויקרא י"ט י"ח) ומשום לא תטור (שם י"ח) ומשום לא תשנא אחיך בלבבך (שם י"ז) ומשום ואהבת לרעך כמוך (שם י"ח) ומשום וחי אחיך עמך (שם כ"ה ל"ו) מתוך ששונא אותה רוצה הוא שתמות ונמצא מבטל פריה ורביה מן העולם: א"כ הדמיון אפי' באותו סדר הפסוקים..ודוק...[ועיין בפ"ה בענין זה במנורת המאור פרק י - נישואי אשה עמוד 44]

רמב"ם דעות פ"ו ה"א וז"ל מצוה
אל כל אדם לאהוב את כל אחד
ואחד מישראל כאלו שן אחר ואהבת
לרעך כמוך לפיכך צריך לספר
בשמו "ולחוס אל ממונו כאשר הוא
חס אל ממונו מצוה" ורוצה בכבוד
מצוה, ו"המתכבד בקלון חבירו אין
לו חלק לעולם הבא עכ"ל האם
הלכה זו אינה נוהגת בכל זמן
ובכל מקום?!! או שנהו כל
התורה.. וכ"ל דדול בתורה!!!..
וכ"ל חובתנו בעולם.. (המקורות
הובאו לעיל)

¹⁶ מלשון הרמב"ם נראה שהמתכבד בקלון חבירו קרוב להיפוך אוהב כל אחד ואחד מישראל שהוא המשך לאוהב כבוד עצמו ויש להעיר בזה דבר עצום שכותב הרמב"ם בהקדמה לפ' חלק והוא שהמתכבד בכבוד חבירו זה שאין לו חלק לעוה"ב לא שהוא משום שכר ועונש אלא שהוא לא שייך בחיי עוה"ב! ונעתיק את לשונו הזהב רק בהקדם נאמר שכנראה גם מי שהוא רק לא מתנהג כדברי הרמב"ם באהבת כל אחד מישראל שייך באיזה דרגה לזה וז"ל הנורא: והמתכבד בקלון חברו. לפי שלא יבוא מעשה מן המעשים האלו ואף על פי שהם קלים לפי מחשבת החושב כי אם מנפש חסרה שלא הגיעה לשלמות ואינה ראויה לחיי העולם הבא.

**צַמַּת דְּבָרֵי רַמְבַּ"ם אֵלּוּ כְּשׁוֹט עַיִן
 חוֹלֵק! [צ"י ה'צ"ח 18] (בְּדוּרֵי מֵנוּס
 שְׁמַיִץ לֹא...) כִּכְּלֵי מִי שִׁהְנֶה בִּנְה
 הַצּוֹלֵם כִּכְּבּוֹד תּוֹרָה שֶׁהוּא כּוֹרֵת
 נֶפֶשׁ אַחֲרֵי הַצּוֹלֵם הַבּוֹא... וְלֹא
 יִתְעַלֵּם מֵאֵנוּ אֵלּוּ סִכְלָא וּפְתִי אֶשֶׁר
 כִּכְרֵי הַשְּׁחִיתוּתוֹ הַלֵּוּת הַדְּעוּת
 הַשְּׁחִיטוֹת וְהַדְּמִיוֹת
 הַכְּרוֹצוֹת... (רַמְבַּ"ם פ' חֲלָק)**

ועוד יש היום כאלה ששעושים לעצמם אחיזת הלב כעין שאנו קוראים לאחיזת עיניים רק כאן אדם עושה זאת בלבו לעצמו והוא בחוסר ברירה דמיונו מכזב לו שיש לו בטחון עז שכל התחייבויות שהתחייב או יתחייב יקוימו ע"י הזן מקרני ראמים עד ביצי כינים [ואולי יתווסף לזכותו גם משום עושה משפט לעשוקים...]. אך לפ"ז בידנו חלק נרחב בדיני חו"מ מיותר?.. האדם מתחייב והקב"ה ידאג לקיימו מעתה יאמר אני אקנה והקב"ה ידאג לשלמו.. ועוד עיין רמב"ם דעות פ"ה ה' י"ג מה היא צורת הת"ח בזהירות המופלגת בעמידה בדיבורו²¹, ועוד שהשאלה הראשונה שאדם נשאל בבוא עתו לבי"ד של מעלה אינה רלוונטית לגביו. ועוד שאפילו במעלת הביטחון אינו, כהקדמה השנייה בחובת הלבבות בשער הביטחון וז"ל אמר הכתוב: ה' יודע מחשבות אדם כי המה הבל, ואמר הלא תכן לבות הוא יבין, ואמר כי אתה ידעת לבדך את לבב כל בני אדם, וע"ש דבריו וע"ז סיים ויהיה במעלת מי שנאמר עליהם: בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני.. וגם לא מובן למה החלוקה כזאת שאב החתן דורש, ואב הכלה "שלוחו של הקב"ה" להתחייב בשמו, למה לא להיפק,

שזה חטא בפני עצמו אלא שעשה לימודו היפך רצון התורה ולכן נוח שלא נברא ואולי בזה מיושב הבדל בתוס' ברכות לפסחים שבפסחים איירי להתייהר באיסור, קצרת למעיין שם ומבין.
²¹ ועיין שם בכ"מ בגרסתו המתאימה במיוחד לכאן.
 ופשוט ששתי הגרסאות אמת.

ועוד שסייע לו זה שהוא גם אב לת"ח.. ועד כדי כך השיבוש הביא השתבשות, ששמעת מאנשים שהתחייבו דירה על סמך הגרלה שהשתתפו בה והרי פשוט שאותו בעל בטחון לא היה קונה במכולת "גביע לבן" על סמך הגרלה בסיכוי 1/2... וכי זה לא דאגתו של הקב"ה להזין את בריותיו?... בגביע לבן! ומכאן ראה לעוד דרדור רוחני בדיני חו"מ מאותו גורם.. ולא כל חיזוק באמונה של-אין ברירה... ועוד נעל"ד שכל ענין הבטחון לא שייך כאן כלל משום שכיום דבר זה מחיובי הבחירה לטוב ולרע שניתן לנו! והוא מאיסורים אלו א. האם אנו אנשי אמנה שעומדים בדברנו! ואחראים לממון חברנו! ב. לפני עור, ומסייע לעוברי עבירה בהסכמה להשחתת דורשנו בכל הצדדים שהארכנו בזה ג. ההשחתה שנגרמה לשאר בנות ישראל כמבואר ברבנו יונה ועוד... ואינו דומה כלל למקרים מדור קודם שהכסף היה יותר מצוי והדרישות מאד מצומצמות ביחס כיום ולכן ההתחייבות היה בה תפיסה רק שע"י דוחק וממילא הם היו שייכים בבטחון ובסיעתה דשמיא...

ועוד שטות נשמעת מאלו האמורים להיות תלמידי ___?___, שהם אינם ח"ו דורשים כלום רק לזה הם נצרכים, כמובן לש"ש.. וכוונתם למצוא! מי שיש לו!, וה"מעוניין" לתת אף שאין לו זה לא עניינם... עד היכן סרחה חכמתם!²² עשיר אחד מזכה רבבה! ובתו היא האשה ההוגנת לכולם!.. ועוד כלפי מי ההתחכמות הזו.. חוץ מהסימנים למדות נעלות, עד שברור שאם אליעזר עבד אברהם היה רואה סימנים כאלו ברוחב הלב בהטבה לחברו לא היה נזקק לחפש להשקות את הגמלים.(ובוודאי אחרי עומק סברה זו ודאי היה משתכנע גם בחכמה המצויה כאן), ועוד גילוי על קיום רוב מצוות התורה בב"א לחברו, כגון לא תעמוד על דם רעך.. ו"מצוות" והתעלמת הנמצאת בכמה

²² סוטה מט: סנהדרין צז.

אופנים בתורה..²³ והלכת בדרכיו מה הוא רחום וכו' ואהבת לרעך וכו' כדברי הרמב"ם המובאים לעיל ה' דעות ו' ג'.. וכל הנאמר לעיל בענין זה, והנזכר לעיל במדרש ובראשונים **שלא נתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות..** והדוג' שם "**בהרגשה**" באכזריות ל"**בעלי חיים!**" ודוק.. וחוף וגם עיקר! לגורם הנזק הגדול ל"כלל" שעליו כתב רבנו יונה המובא בתחילת דברנו בעיגון בנות ישראל²⁴ וזה הרי גורם לעניות המעבירה רבים רבים על דעתם.. ודעת קונם!...והוא מרצון החם של אב לבתו להשיאה.. וההשחתה בממון הכללית הנגרמת מכך הידוע לכל הנמצא בסביבות הגמחים וכו'...וסאות הצער והעגמות נפש שיורד לעולם ב"**שמחת** נשואי הצאצאים" וסיכון הבית באופן כללי לשאר בני הבית כידוע [לחץ, כעס, דכדוך, חוסר שימת

²³ כי [שמא] תראה "חמור" "שנאך" ...וחדלת [בתמיהה] ועיין רמב"ם סוף הל' רוצח וז"ל אם מצאו נבהל במשאו מצוה לפרוק ולטעון עמו ולא יניחנו נוטה למות שמא ישתהה בשביל ממונו ו"יבא לידי סכנה", והתורה "הקפידה על נפשות ישראל" בין רשעים בין צדיקים מאחר שהם נלויים אל ה' ומאמינים בעיקר הדת עכ"ל, אם "חמור שנאך" עאכו"כ לעינינו. וגם יש להוסיף את דברי הצרור המור הוא אבי חמיו של הב"י וז"ל אח"כ אמר לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת. להדריך את ישראל במדות טובות ובמדת הרחמנות וכיוצא בזה. לפי שהתורה אמרה ואהבת לרעך כמוך. ולכן ראוי שיעשה לחבירו כמו שהוא רוצה שיעשו לו. שיחזירו לו שורו ושיו לאבידתו. ולכן אמר לא תראה את שור אחיך או שיו נדחים. כי זה אין דבר ראוי. והוא אכזריות גדולה להעלים עין. שהוא הגורם. וזה ג"כ הוא כנגד יצר הרע שהוא מטעה אותו. ואומר לאדם מה לך לילך אחר השוורים והכבשים. יבא בעל השור ויעמוד על שורו. ואתה לך לבקש פרנסתך והעלם עין כאלו אינך רואה. זאת היא **עצה נבערה מעצות יצר הרע.** לזה אמר לא תראה ולא תאמין לדבריו ולא תשמע אליו להעלים עין. אלא השב תשיבם לאחיך. לזה באה זאת האזהרה בלשון לא תראה. וכן לא תוכל להתעלם. לשבר מתלעות עול הוא נחש הוא יצר הרע. וכן אמר על זה הדרך לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם. בעצת יצר הרע. לא תעשה כן אלא הקם תקים עמו. וזהו כעין מה שאמר בואלה המשפטים כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו. בעצת יצר הרע. לא תעשה כן אלא עזוב תעזוב עמו

²⁴ ובעיגון לכו"ע יש את "ברכת" הרמ"א המובא לעיל.

[תשומת] לב לשאר בני הבית, ועוד שאר מרעין בישיין] וזה כנראה לא הכוונה צער גידול "בנים"... (ולפחות יהיה בזה ספק ברכות בברכת ש"השמחה במעונו" אולם אינו חשש "לא תשא" אבל "דובר שקרים") ואיפה חיוב הערבות בכלל ישראל... "זכיתי" להכיר חתן שהוציא את חמיו מדירתו כדי שהוא יתגורר בה, וחמיו גולה בכפרים נידחים וכנראה החתן משוכנע שחמיו עבר לארמון מהודר יותר בעיר מרכזית, וזכותו לדמיין כך, אם חמיו עדיין מדמיין למרות הכל! שזכה לחתן גדול הדור ופאר המידות.. האם אין חיוב קריעה למתבונן.. **אלא מאי? צ"ל שאין כלל מחשבה....** הרי זה ממש "תופשי התורה לא ידעוני!" (ירמיהו פ"ב) וז"ל הרד"ק שם "כי המחשבה הטובה והמעשים הטובים הוא דעתה לא הלמוד" ובמלבי"ם שם בביאור המילות וז"ל ר"ל שהתורה להם כאומנות וכקרדום לחתוך בה עכ"ל. ושע"ת ש"ג כתב וחיוב האדם להשתדל לקנות לנפשו תמיד ההנהגות המחויבות מן הזכירה, כמו היראה והצניעות וקישוט המחשבות וטכסיס המידות, כי זרע הקודש ישיגו כל הנהגה נאווה והמעטירה בעליה מזכירת השם יתברך, כמו שנאמר (ישעיה מה, כה): "בה' יצדקו ויתהללו כל זרע ישראל" עכ"ל. וגם פשוט שהליכה בדרכיו הוא בעיקר ידיעת ה', וא"כ שוב עולה התמיהה האם ללא ידיעה וזכירה זו זה תואם את המעלה במשיא בתו לת"ח להסבר הרמב"ם שהם דברי הגמ',²⁵ ירמיהו

²⁵ נראה חובה גדולה לצטט כאן דברי הרמב"ם בפי' למשניות ובו שני יסודות "מרכזיים" א: "המטרה" היא גם בשיפור כל המידות ב: תקון המעלות קודם לחכמה והם דברי המשנה יראתו קודמת לחכמתו, ובל"י זה תכבד עליו וישליכנה ואלו דברי הרמב"ם בהקדמתו לפי' המשניות וז"ל הנה נתברר מכל ההקדמות האלה שהתכלית בעולמינו זה וכל אשר בו הוא איש מלומד בעל מדות טובות, וכאשר נקנו למי שהוא מהמין האנושי המדע והמעשה, רצוני ב"מדע" השגת האמתיות על בורים והשגת כל מה שאפשר לאדם להשיג, וב"מעשה" המצוה והאיזון בענינים הטבעיים ואל ישקע בהם ולא עמוד 9 מתוך 16

פרק ט כי אם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמְתַּהַלֵּל הַשָּׂכֵל
 וַיֵּדַע אוֹתִי כִי אֲנִי יִקְוֶה עֲשֵׂה חֶסֶד מְשַׁפֵּט
 וַיִּצְדָּקָה בְּאַרְץ כִּי בְּאֵלֶּה חִפְצָתִי נָאִם יִקְוֶה:
 הוֹשֵׁעַ פֶּרֶק ו' כִּי חֶסֶד חִפְצָתִי וְלֹא זָבַח וְדַעַת
 אֱלֹהִים מַעֲלֹת וְע"ש בפרושי הרד"ק כדברים
 הנזכרים לעיל. ועיין גם מיכה ו'ז' ובאב"ע
 שם. ועוד פסוקים במשלי. [לצערי יש
 להתייחס לעוד תרוץ מקובל שגם נסתר
 מהדברים האמורים לעיל לכל בר דעת, והוא
 שלטענתם הרי כמה "רודפים" אחריהם
 בהצעות נדיבות למה לא אקח אדם שאין לו
 והרי מרצונו "החופשי" מעונין לזכות
 בתחרות זו, לא האריך כמה טעויות
 בספקולציה זו רק אתן משל ויספיק לכל מבין
 וגם לעוד התחכמויות דומות, הרי אם יקומו
 כמה גבירים גברתנים וישתלטו על כל
 החיטה והמאפיות וכו' ויקבעו שכל ככר לחם
 תמורתו סך \$1000 ולכן על כל ככר יש כמה
 וכמה שעדין משתדלים לזכות בו עד
 להחלטה להתיאש ולגווע... מה יהיה דעתנו
 על אותם גברתנים הלא פשוט לכל בר דעת
 שהם רוצחים שפלים והנמשל קל למבין...]

ועוד נראה לומר דבר המחייב כל אחד
 באמונתו הלא פרשת המן שנאמר בה
 למשמרת לדורותיכם ע"ש רש"י [מכילתא]
 על ימי ירמיהו שהוכיח אותם שלא עסקו
 בתורה ואמרו מהיכן נתפרנס הראה להם

יקח מהם אלא מה שיש בו קיום הגוף, וכן שפור כל
 המדות, אדם שהוא במצב זה הוא המטרה. וענין זה לא
 נודע מפי הנביאים בלבד, אלא גם חכמי העמים
 הקדמונים אף שלא ראו את הנביאים ולא שמעו דבריהם
 כבר ידעו שאין האדם אדם שלם אלא אם כלל המדע
 והמעשה, ודי לך דברי גדול הפילוסופים "מטרת ה' בנו
 שנהיה נבונים צדיקים" שאם היה האדם חכם ונבון אבל
 רודף אחרי התאות, אינו חכם באמת, כי ראשית חכמה
 שלא יקח האדם מהתענוגות הגופניות אלא כדי קיום
 הגוף, ובפירושו למסכת אבות נשלים ענין זה ונבארנו
 כראוי. עכ"ל ונראה שביאורו שאליו התכוון הוא באבות
 פ"ג מ"א וז"ל זה דבר מוסכם עליו מן הפילוסופים גם כן,
 שהרגל המעלות כשיקדם לחכמה, עד שיושגו בקנין חזק,
 ואחר כן ילמד החכמה אשר תזרזהו על הטובות ההן -
 יוסיף שמחה בחכמה ואהבה בה ושקידה על ההוספה
 בה, הואיל ותעוררהו אל מה שהורגל. ואם קדמו קנייני
 הרעות, ואחר כן למד, ותהיה החכמה מונעתו ממה
 שיתאוה לו בהרגל - תכבד עליו וישליכנה.

את המן ע"ש. ופשוט שגם לימוד התורה במן
 שהמרבה לא העדיף הוא גם לדורות, שכל
 ההוויה לא ממעשנו ולא בידנו, להפחית או
 להוסיף, [אברבנאל, כלי יקר, מ"ב א' כ"ג]
 אלא שמחובת ההשתדלות אם נראה
 באפשרות להוסיף לעתידנו נוסיף כי אין
 הבטחה כבמן למחר ואולי אם ניתן לנו כעת
 יותר כנראה ברצונו שניקח גם למחר.. [וגם
 בזה חסידים ראשונים הגבילו עצמם ועיין
 סוטה מח: רבי אליעזר הגדול. שסבור כך
 למעשה] אבל לקחת ש"לא ביושר" עוד
 ועוד להבטיח עתידנו.. רחוק מאד מחובת
 ההשתדלות והוא חוץ מקיום הפסוק בירמיהו
 י"ז י"א עושה עושר ולא במשפט... בחצי
 ימיו יעזבנו! ולכן צריך לדון אם הוא לא
 חסרון מרכזי באמונה! ברוך ד' יום יום
 יעמס לנו.. ..ואתה נותן להם את אכלם
 בעתו... מלמד, שכל אחד ואחד נותן הקב"ה
 פרנסתו בעתו (כתובות טז:)... ודוק היטב..
 ושמה תאמר שזה סדר בנין הבית כדברי
 הרמב"ם הלכות דעות ה' י"א, אבל זה ממש
 לא כדבריו שהרי שם הבעל הוא הקונה
 ועוד...ע"ש. [ועיין עוד קצת בזה בסוף
 בעיונים] ע"כ בקיצור בעניין
 זה.

עוד בעניין הוצאות נישואין

ומענין לענין באותו ענין: "ועיקר מצות
 הכלה להכניסה לחופה משום לא תוהו
 בראה וגו'": (ש"ך יו"ד ש"ס א')

נראה שזהו תמצית שמחת הנישואין והוא
 בשמחה במצווה גדולה זו וזהו בכוונה
 ביצירה הראשונה, וגם ועיקר בשבח הכלה
 לחתן כמו שקראו לזה חז"ל הכנסת כלה
 וכיצד מרקדין לפני הכלה וכו' והוא בשבחה
 לפני החתן, וראה מנורת המאור שהמשמח
 זוכה בחמשה קולות משום "החסד בזה", וכן
 במדרש אגדה בראשית פרק י"ח אתה מוצא
 בתורה תחילתה חסד ואמצעיתה חסד
 וסופה חסד. תחילתה חסד שקישט הקב"ה
 את חוה והביאה אל האדם, שנא' ויבן ה'
 אלוקים את הצלע, וא"כ זה הוא מהות
 עמוד 10 מתוך 16

השמחה וסיבת סעודתה להשתתף ולהגדיל שמחה זו וזהו חסדם של "המשתתפים" בה!.. ועיין שו"ע אה"ע סי' ס' שבו מסביר את מנהג השושבינות המוזכר במשנה זז"ל כשנושא אדם אשה, דרך שריעיו ומיודעיו שולחין לו מעות כדי שיתחזק על ההוצאה שמוציא במשתה, ואלו המעות נקראים שושבינות, [וזהו מנהג בני ספרד עד היום במתנותיהם וא"כ לדידם כל הנכתב לקמן קל בהרבה], ונראה שיש כיום שנוי רב ביחס להבנה זו וממילא לתוצאותיה, דומני לדוגמא רווחת הדעה שהכוונה בסעודה לכבד את האורחים בבואם לכבדנו וכד' וכו' ולא כן אלא להיפך אלא כל המטרה להגדלת השמחה ע"י המשתתפים בה. וכל זה ההקדמה: שיראה שהתלונות בהמשך אינם סתירה לגודל המצווה אלא להיפך. ורצוני לדון בו אף שענין זה לא בהכרח קשור לקודמו אבל תוצאותיו דומות.

באותו ענין יש רעה חולה והוא בשפיכות דמים, שהכוונה כאן לשפיכת הממון סביב יום החתונה [אין הנדון כאן באנשים המעוניינים לגלות ולהוציא את כל אוצרותיהם ביום נשואי ילדיהם להוכיח את עשרם ומעמדם וסיבת טרחתם כל ימיהם, אלא לציבור הרגיל התורני]. והוא פלא יתבונן כל אחד הרי אם האדם היה מחתן **צאצאיו בינם לבין עצמם** אם כל הרצון לקיימה בהידור רב היה החתונה עם הוצאות של אחוזים בודדים לעומת חתונה הנעשית כיום, אלא כאן כנראה מעורב מין מידות מיוחדות ונאצלות שלא מצאנו כן בפרק הקודם ובישנות כל מחותן מרעהו וח"ו לא להגיע למריבה וכך מכל אי נעימות מה יאמר הצד השני עקומת ההוצאות מתפתחת ועולה. ועוד החיוב הנשגב של שמירת מסורת של כמה עשורים בלבד והוא החיוב הנקרא הרי "**כולם**" עושים כך, ונראה מעט דוגמאות ואפשר להקיש לעוד, אולי לכמה עשרות... לדוג' לבושי משפחת הכלה המיוחדים, ועוד כל מה שהגורם לו הוא צילום האירוע, ויהיה זה כיסא הכלה פרחים חיים או/ומתים שאין בהם לא תוספת שמחה [שאינם בזמן

השמחה] ולא לשבח הכלה שהרי החתן כמעט לא רואה זה (כסא) או אסור לו לראות (בקרובותיה) וד"ל, וכל מה שהוא נעשה לכבוד "האורחים" או לרומם את כבוד המארחים כגון סגנון העריכה ותפארתה ומיוחדות המאכלים, והאכלת תינוקות שבעים באוכל בוגרים רעבים, גם זה אין בזה ולשמחת חתן וכלה ולא כלום, ועוד שהרי כל קרוב למשפחה ששמח בשמחתם ורוצה להדר לקיימה ש"זה" צריך להיות מטרת בואו לשמחת הנישואים! היה מעונין שכמה מאות שקלים יחסך להם להתגלגל בגמחים, והוא ומשפחתו ובעיקר קטנטניו ישיביעו את רעבונם בדרכים אחרות... {שהרי לא נהיגן כמנהג השושבינות בימי חז"ל ולכן צריך להימצא פ(פ) תרון אחר לאותו סעודת מצוה מהצורה המקובלת היום ונראה שימצא אם מחשבה בריאה וישרה, { ועוד דוג' אולי אף יותר מוחשית והוא בתפקידו של הצלם "בכללותו" הרי חוץ מההפרעות שבד"כ הוא עושה לשמחה **ולטוהרה** אין לו ולשמחת החתונה ולא כלום!, כמו שברור שעל אף המאמץ לצלם את אירוע שימת האפר בראש החתן ושבירת הכוס אין בה כדי להועיל לזכירת החורבן, לא אכחד שיש בו הנאה מרובה לאחר מכן, אף שלהנצחת התמונות אין בו להועיל בהנצחת אותו אושר ושמחה אמנם הזכרתה נעימה, אבל הוא ודאי ללא כל פרופורציה לכיס הריק בלאו הכי וגם לא לסכום ה"מבוקש" לגודל עבודה זו, אלא שכל הזלזול בממון באותה שעה נלקח בחשבון ע"י המבקש... והנותן... ובדאי שהיה ניתן לצמצם זאת בעשרות אחוזים גם בהיקף העבודה. ועוד דוג' אף שבזה קשר ישיר לשמחה כמובא במ"ב לענין אמירה לנכרי בשבת זז"ל סימן שלח ס"ק ח_ד אין שמחת חתן וכלה אלא בכלי שיר עכ"ל אבל כאן טעות חמורה אחרת והוא שזה נתנו לקביעת החתן ברב הבנתו או הבנת חוג ידידיו, בטונים ובקצב ובדיצבלים [ולא בהוצאת ממון מה היא וזה הגורם המרכזי למין אנרכיה בתחום זה] אמנם בצדק הרי זה שמחתו, אבל הנובע מכך שגובים "נוקשי הקלידים" למשך שעות ספורות מחיר הגבוהה פי כמה מהמשכורות הגבהות ביותר במשק, ולסבר

הרגש שהחיצוניות היא כל דרישתו!.. וגם ק"ק היכן הדואגים להחזקת תורה שבמקרה זה הם בד"כ ההורים שנהיו נצרכים.. וכמובן לבטל תורה ע"ז....(בבת או בן ת"ח..) **ובדאי יש הרבה מה לתקן..**²⁸

ואולי הארה בענין הקודם

ולסיום יותר אולי להרהר בענין הראשון שהוזכר... שאולי לא רק ע"י בחירתנו החופשית שנתנה לנו נעשה העוול הזה, אלא גם יד ה' הייתה כאן!, ב"יושר היוצא מזה", הלא מי הם היום הזוכים בבנות ישראל הנעלות שגדלו בבתים רוחניים שהעניות יפה להם [וגם ניסיון קל יותר להיותם בנות מלכים שכבודם פנימה], והוריהם מתחייבים רק במה שיש להם כדי לעמוד בדבוריהם, וחוששים גם מלהיקרא לזה רשע וכו' וכל מהלך חייהם מחושב היטב ועוד... **הלא הזוכים הם:** תלמידי הישיבות שהם לא ישיבות "המותג" שסבלו שרשמים ממולחים לא רדפו אחריהם "ולא כשלו בניסיון של גאוות מעמדם ויטעו עצמם בזכות דרישתם..". ועוד כמה סוגי עגמת נפש עברו עליהם. ולא מחוסר השקעתם, לעיתים לפי דרגתם, אלא בחוסר כשוריהם לשווק עצמם ככאלה שיביאו כבוד ויקר [הנצרך?!] למוסד בהם ישתייכו, וזה שכרם גם על רב צערם, כי למעלה הברומטר אחר לגמרי ולפעמים? עליונים למטה וכו' וכבר מצאנו דוג' לזה בדברי הח"ח בזמנו בסוף הלכות לשה"ר בענייני שידוכין בדעת העם מיהו הבחור הנרצה ומיהו באמת הרצוי...

את האוזן אורגינסט לבר מצוה עלותו בין 5%-10% מעלותו בחתונה-לא טעיתם!, ולהוספת הדמיון והצדקת המחיר מקימים מערכת ההגברה המחוברת לאורגן יחיד אם יכולת! ל30 כלים נוספים וכך יושב עובד נוסף מול מאות כפתורים ללא צורך, להצדקת מחיר [וזה גם בררתי עם הבע"ד עצמם], (ואם נוסף את שחיתות אמרגנות כידוע לכל מתמצא בעניין נצטרך גם לחרוג מהנושא) וגם זה כמובן בזלזול הממון באותה עת וניצול אי הבנת החתן הטרי בממון בכלל.. **היוצא מכל הנ"ל שבמספר שעות** של בעיקר הנעמת הציבור שהגיע ממרחקים ל"צאת ידי חובתו באמירת המז"ט",²⁶ ועוד שאר דמיונות... המחנותים הכ"כ אדיבים צוברים חובות שבאופן טבעי זה יהיה על כתפיהם **מספר שנים** [בד"כ עד איזה נס מרחמי הסומך נופלים והעוזר דלים ואולי אף ממדת השומר פתאים] אם הרבה צער ועגמת נפש.. עד שלא מן הנמנע לשמוע מבעלי ה"שמחה"?! הלוואי שנעבור כבר את היום הזה...ועוד יש המהדרים מן המהדרים בשבת לפני ואחרי להתיש אורחים רבים לבוא ממרחקים ולזכות את השכנים בהכנסת אורחים, או החזקת מלונות וחדרי ארוח במצביהם הקשים.. וכל זה האם הוא באמת מסימני הביישנים רחמנים וגומלי חסדים נראה שהוכח לעיל לא כן ואף לאלה שלא נוהגים כדלעיל! נראה שכל אחד יבדוק מהיכן צמח העגל הזה...ובעיקר החוסר חשיבה והחישוב..²⁷ ולכל זה כמעט אין כל קשר לתכלית השמחה שהקדמנו... ומה שעוד רווח בזה, שבזה מפרנסים הוצאה לאור של חוברת רבת עמודים צבעונים המפרסמת ומבארת את כל אפשרויות הבזבוז...בלא להשאיר מ"מ פנוי של פנימיות.. אין תלונתי על המוציאים לאור אלא על הציבור שאין בו

²⁸ חוששני מהעלות עוד הוצאה מתמיהה עד שמרוב תמיהותה אולי יש בה הסבר ע"פ איזה סוד, אך כיון שלא קיבלתי הסבר גם מאנשים מבינים בעניין, (גם לא איזה מסורת בדומה לזה אלא ההיפך), אכתוב זאת ואם טעיתי אבקש את סליחתם [ויידעו אותי על כך] שאין כוונתי רק להועיל, והוא ההדרכה ל"ישרות המידות" לחתנים ע"י צפיה במחשב ונדרש ע"ז מההורים הדלים בל"ה משאר ההוצאות אף רק מההכרחיות שבהם! סכום שאינו נתפס בהגיון ישר לענ"ד ולאחרים שניסו על ידי למצוא פתרון לתמיהה...ותקוותי שהתשובה לכך לא כתשובה להוצאות הקודמות שכתבנו עליהם..

²⁶ יאמר לזכות, שהמשמחים העיקרים מגיעים אח"כ..
²⁷ וברצוני להוסיף עוד דוג' רק מקומה בשוליים רק משום שאינה מקובלת.. ולא משום חשיבותה והוא בהוצאות סביב אותו הנקרא כסוי ראש והוא ה"פאה הנכרית" שמטרת כסוי הראש לכסות הנוי ומשקיעים בה השקעה אדירה (בממון ובזמן רב) לההדיר ולהעצים את הנוי..(מומלץ בחום ללמוד את סוגיה זו)

ולסיום יש להביא כאן שתי עדויות של תנא דבי אליהו הנוגעות מאד לעינינו המבהילים בדבריהם ובודאי בני התורה ישתדלו לדעת להבינם אם הזהירות הנדרשת מכך אליהו רבה (איש שלום) פרשה י"ד ודבורה אשה נביאה ודבורה אשה נביאה וגו' (שופטים ד' ד'), וכי מה טיבה של דבורה שהיא שפטה את ישראל ומתנבאת עליהם, הלא פנחס בן אלעזר עומד, מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ, בין גוי ובין ישראל בין איש ובין אשה בין עבד בין שפחה הכל לפי מעשה שעושה כך רוח הקודש שורה עליו, אמרו, בעלה של דבורה עם הארץ היה, אמרה לו אשתו, בוא ועשה פתילות והולך לבית המקדש שבשילה, מה אם יהא חלקך עם אנשים כשרים ותבוא לחיי העולם הבא, והוא היה עושה פתילות עבות, כדי שיהא אורן מרובה, לפיכך נקרא שמו לפידות. וכו'. הקב"ה בוחן לבות וכליות הוא, אמר לה, דבורה אתה נתכוונתה ועשית פתילות עבות כדי שיהא אורן מרובה, ארבה אותך בישראל וביהודה ובשנים עשר שבטי ישראל, ומי גרם לו (לפידות) [ללפידות] שיהא מבני אדם כשרים ויבוא לעולם הבא, אמרו, דבורה אשתו, עליה ועל כיוצא בה ועל הדומות לה ועל העושה כמעשיה הוא אומר, חכמות נשים בנתה ביתה וגו' (משלי י"ד א'). אליהו זוטא (איש שלום) פרשה יח אמר רבי יוחנן מעיד אני עלי שמים וארץ, שכל תלמיד חכם שקורא ושונה לשם שמים ונהנה מיגיעו ובילקוט הוסיף כאן ואינו נהנה משל אחרים ונראה שהבין שזו המעלה!, עליו הכתוב אומר אשריך טוב לך (תהלים קכ"ח ב') אשריך בעוה"ז, וטוב לך לעוה"ב, ואומר מה יפית ומה נעמת (שיר השירים ז' ז'), ולא עוד אלא שאשתו ובניו יראים ממנו, ואו"ה יראים ממנו, ומלאכי השרת שואלין בשלומו, והקב"ה אוהבו אהבה גמורה, שנאמר וראו כל עמי הארץ [וגו'] (דברים כ"ח י'). [ההדגשות בעיקר הנוגעות לעינינו] ועוד עדות הנוגעת לעצם כתיבת הארה זו ילקוט שמעוני תורה פרשת קדושים רמז תריג (חלקו נמצא בערכין ט"ז): א"ר עקיבא העבודה אם יש בדור הזה שידוע היאך מוכיחין, אמר רבי יוחנן בן נורי מעיד אני עלי שמים וארץ שיותר מחמשה פעמים

לקה (ר') עקיבא על ידי לפני רבן גמליאל ביבנה שהייתי קובל עליו וכל כך אני יודע שמוסיף בי אהבה לקיים מה שנאמר הוכח לחכם ויאהבך: וא"כ אף שר"ע אמר שאין אולי היודע להוכיח אבל נהג "כמוכח" כפי שנהג.. אולי גם ינהגו בי מעין התנהגות זו הקוראים..

עיונים בקצרה

איסור נוסף יש לחשוש מאד בזה ואין כאן מקום די להאריך בו והוא האיסור [לא תתאוה] ולא תחמד והוא לחמד גם "כספו" של השני (הכי מוכח במס' כלה רבתי פ"ו) ומעניין לציין את דברי החפץ חיים גם בספרו ספר מצוות הקצר בלאו לא תחמד שנקט דווקא הדוגמא הדומה לזה והוא דרישה מחותנו מה ש"לא התחייב עליו" וכן בסוף ספרו שמירת הלשון ע"ש ושם הוסיף, למה עובר דווקא על מה שלא התחייב בו וז"ל דקדם הגמר, רשות ביד כל אחד לבקש מה שבלבו. דבלא זה אינו רוצה להתקשר עמו עכ"ל וצריך להבין מדוע באמת בזה ובכל מסחר אין במרבה במחיר לא תחמד או מצד הקונה או מצד המוכר והרי לפי רב הפוסקים לא תחמד גם בהרבה בממון, אלא נראה שהוא משום שבכל ענין מסחר בין קונה ומקנה הוא משום שכל צד מעריכו כך וזה שוויו מבחינתו ולכן לא שייך לא תחמד אפי' הקונה נתן ממון מרובה הרי זה ערכו בעיניו, ואם כדברנו, הרי לפי מה שהארכנו לעיל שפה אינו ממון של יושר א"כ לא שייך כאן כל "ערך" וא"כ נראה שיש פה איסור גמור שלא תחמד בעיקר שאב הבת (לדוג') רק לא רוצה לראות בתו יושבת גלמודה... וזה המכריחו לתת את הנגזר עליו, ואת דברי הח"ח יש ליישב שאירי בדרישות הטכניות "הנדרשות" לנדונייתה. ויש לציין שבברכת פרץ פ' יתרו ביאר בדברי הראשונים שחלקו בגדר איסור, ובביאורו רואה להסביר את חילוק דעותיהם באיסור לא תחמד, האם הוא משום עצם האיסור החמדה בממון שאין לך.. (ונ"ל בא"ע ועוד הוא משום חסרון באמונה) או שהוא כאבק גזל שהרי אינו מוכרו בלב שלם, וא"כ נראה שבנדוננו הכא

זה בהידור לשני הצדדים (ואולי נ"מ בעניין שכלל "אין לו" [שכך הוא בד"כ] למבוקש את החמדה המבוקשת) ע"כ באיסור לא תחמד, ובאיסור לא תתאוה יש עוד לדון מתי עוברים עליו וממתי עובר.. ומי עובר.. אולי גם קרוביו והרבה תלוי גם בשיטות הראשונים ויתכן שיהיה זה מורחב מאד לזמן ולאנשים... ועוד עיין סוטה ט: ²⁹שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין הימנו.. כ"ברכה" המוזכרת בנושא אשה לשם ממון (קידושין ע, ובתד"א ועוד) ודוק.. ועוד יש להוסיף שבהרבה מהמקרים יש האיסור "הנורא" של כיבוד אב ואם שהשוו לכבוד המקום וירושלמי מצינו שאפי' יותר מכבוד המקום ונ"מ אף לחזר על הפתחים וענינים אלו מבוארים בטור ובב"י סי' ר"מ ובשו"ע וע"ש ברמ"א ובבאור הגר"א, ועיין בחינוך, ויש להאריך טובא בזה והעניינים נראים סבוכים מאד, ועוד שא"כ גם מה יהיה חובת הבן שאביו אין לו ומזקק לכתת רגליו לגמחים א"כ מה חובת בנו באותה שעה ביש לו [בכספי צדקה, ובסתם ממון] ובאין לו?! נראה שהתשובה אינה פשוטה כלל ומה שוני ממאכילו ומשקהו באין לו לאב... וא"כ הוא גם נ"מ לדינא גם לאחר מעשה, ועוד לבוא לידי זה ולא לקיים את החיוב זה! ועוד מה דינו של אב שהתחייב בחוסר ברירה! [תליוהו ויהיב (ולסוגיא זו לא נכנסנו! מטע"מ)] ואין לו! לדירה מספקת, והלך הבן/הבת והוסיף לדירה מרווחת, חוץ מהעוולה הנוראה [למתבונן!.. ובוודאי בעומק העיוות שאנו חיים, הרבה לא יבינו כלל מה העוולה] מה דינו שלאביו אין ומתרוצץ ומיצר מאד! ללא פתרון! [ואם גם לזה ואינו פורע ואם גם מעקלים לו ועוד אין סוף דוג'...] ??? וא"כ מה חובת בנו בכסף שבידו לתוספת בדירה?! פלא שדינים מרכזים אלו אינם נלמדים ככל או"ח.. וכמובן! כל זה חוץ מהעוול הנורא עצמו שעשה לאביו ולאמו... והכל כאן בקיצור נמרץ. ולעיון בדברי אגדה בענין זה יש לעיין בדברי הגר"א הנוראים בביאורו בענין סבי דבי אתונא ומובא חלק מדבריו באבן שלמה (תוספאה)

פ"ג אות ב' ובעיקר בהערות ואצטט מעט שגם זה נקשר בריש דברנו שדעלך סני וכו' ואהבת לרעך וכו' שהם כל התורה באופן מופלא. וז"ל [כמובן בדלוגים] כל העבירות והחטאים באים מחמדה כמ"ש כי לא תחמד כולל "כל הדברות" וכל התורה. ³⁰ והסתפקות שהוא ההיפוך הוא "יסוד של כל התורה". והוא אמונה שלמה שלא לדאוג דאגת מחר. ומי שלבו טוב במדת הבטחון אע"פ שעובר עבירות חמורות. הוא יותר טוב ממי שמחוסר בטחון שעי"ז בא לידי קנאה ושנאה. אע"פ שעסק בתורה ובגמ"ח שכ"ז אינו לעשות לו שם... וכמ"ש מכות כ"ד בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה והוא ההסתפקות... ראשונים שהי' בהם ע"ז וג"ע וש"ד אלא שתלו בטחונם בהקב"ה נמצא כי מעשיהם רע מאד שכולן ביהרג ואל יעבור עבירות חמורות שבתורה ולבם הי' טוב מאד שמעלת הבטחון על כולם כנ"ל ואחרונים עסקו בתורה ובג"ח ומפני מה חרבה מפני שנאת חנם ללמדך ששקולה שנאת חנם כו' כמ"ש איזה פרשה קטנה כו' ואהבת לרעך והוא מחוסר הבטחון שכל הקנאה והשנאה ממנו.. ע"ש ודוק היטב.. ויש להוסיף דברים דומים מהס' קרן אורה ואלו מקצת דבריו סוטה מח: ז"ל... כאשר מזה גבר עון האחרון שנאת חנם. כמבואר בתוספתא ³¹ מקדש שני מפני מה חרב. מפני שאוהבים את הממון ושונאים זא"ז. כי כל זמן שנפשות ישראל התענגו בנופת צוף מתיקות התורה והמצוה. היה כ"א שמח בחלקו, ואהבה ואחוה ביניהם. ואין קנאה ושנאה. אבל כאשר סרו אל האהבה הזרה לאהוב את הממון ראש התאוות הזרות גבר ביניהם השנאה והפירוד, ועין כ"א רעה בשל חבירו. וכ"ז מקטנות האמונה השלימה. עכ"ל

³⁰ ז"ל שיערי קדושה לר"ח ויטאל ח"ב שער ד' החמדה אב הטומאה כי מביאה לשנאה ומביאה לידי גזל ושבעת שקר ולידי רציחה והיא העשירית שבעשרת הדברות שקולה ככולם כו' והוא כופר בהשגחה ואינו מאמין שהכל ע"י השגחתו יתברך כו' אבל הבטחון אין מעלה כמות ע"ש לשונו הזהב (מובא בהערות באבן שלמה שם הע' ^ב)

³¹ וכן דומה לו בירושלמי יומא א' א' ששמע שיש קשר בין שני הדברים ע"ש ודוק היטב.

²⁹ וע"ש שגם מיירי בממון סתם.

נספח

לא הייתי מעז לצטט את הדברים האלו אשר לפניכם ולתת להם בכך פרשנות אלא לאחר מסמך שקיבלתי מת"ח לאחר הדפסת הקונטרס, וזה לשונו. בספר הזכרון "חזון חיים" על הגר"ח קרייזוירט זצ"ל, מובא בשמו של הרב מטשיבין זצ"ל, ששהה בבוכרה בברחו מפני אימת הצורך, שגדולי המקובלים בבוכרה לימדוהו, שסיבת החורבן הנורא והגלות המתמשכת, הינה עיקוב בנות רבות מלהינשא, עקב חוסר יכולת הוריהם העניים לתת נדוניה כנדרש!.. לא מצאתי את הספר, אך ידוע לכל שהגאון מטשיבין לא נחשד באמונות ודמיונות זרות... ועי' ספר השם עמוד קיח ז"ל "ולעתיד יגיד לצדיקים כל המחשבות כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים (עמוס ג, ז), וסוד ה' ליראיו (תהלים כה, יד), ואת ישרים סודו (משלי ג, לב)."

וע"כ הביא דברים מבהילים מספרה המיוחד במינו מאת ניצולת שואה חרדית ששמו "בת חמש עשרה הייתי" ואלו דבריה בעמ' 95... רכוש תושבי הגטו עבר לרשותם בהדרגה, רכוש שנאסף בעמל רב משך שנים ארוכות, על ידי בנות בוגרות שהזדקנו ללא שזכו להינשא, בגלל צרת הנדוניה. בתקופה ההיא שלטו ברמה תביעות נוקשות לתשלום סכומי כסף גבוהים לנישואי הבנות, הורים רבים לא יכלו לעמוד בכך, בגלל תנאי הקיום הקשים והפרנסה המצומצמת, בנות אלו נאלצו למכור כעת עבור פת לחם, כל מה שאספו בשנות הציפיה לנישואיהן... ובעמ' 298 לאחר סיום הזוועות... כפי שהזכרתי כבר, היו רוב הבנות הניצולות באיבראן' בנות מבוגרות... ובעמ' 303... כבר בימים הראשונים פתחנו את ביתנו לאורחים, בין פליטי המלחמה ששבו מפתחי הגיהנום, היו אלמנים בודדים רבים, הם מצאו בביתנו מקלט זמני חם, יום יום סעדו על שולחנו יותר מעשרה גברים בודדים בגיל הביניים, שמשפחותיהם הושמדו, אט-אט התאוששו מיגונם והקימו משפחות חדשות, הם נשאו לנשים את הבחורות המבוגרות, כעת עלה ערכן וכל רווקה "זקנה" הפכה למבוקשת... עכ"ד. הנסתרות לה'... ישרים דרכי ה'....

לתועלת העניין נצרך לי לקבל תגובות והע/ארות, סותרות, מתקנות, ובונות...

(לא רק מס' טל' משום הסתר מוחלט של הכותב מטע"מ) בתא קולי שמס'

0504108383

או לדואר אלקטרוני. shfichutdamim1@gmail.com

וכן אפשר לקבל קונטרס זה ע"י בקשה בכתובות אלו.

הזכויות ניתנים למעתיק ולמפרסם